

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

אשת תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

לחיי עוה"ב אפילו שם אין רלונו זולת אמתת חלקותך
 ואם תאמר אעבוד את השם בשביל ימות המשיח אשר יסוד
 הששכות מאתנו ויתרבה אור השכל והשגה ושינו בני האדם
 מדריגות גדולות שיהי' להם חומר אך ובהיר : גם זה אינה
 עיקרית העבודה זולת גם לימות המשיח אין מבוקשתיו
 אפס בלתי הכל אפס ולא זו לימות המשיח : אלא אפילו
 התענוג ששינו בני האדם לתחיית המתים בכי אינו דומה
 ושוה לבקשת אלהותך ונועם עבודתך לסיוע עבד נרצע לשמו
 ית' בלי שום קיווי ותועלת עמנו .

עוד

שמעתי מאדמו"ר פירוש הא דאמרו חז"ל דמשביעין
 אותו קודם ביאתו לעוה"ב הוי לדיק ואל תסי רשע
 ואפילו כל העולם אומרים לך שאתה לדיק הוי בעיניך כרשע
 ולכאורה קשה מאי אהני שבועה על דברים שבלב עור מה
 מעלה היא זה שאפילו אם יהי' לדיק יהי' בעיניו כרשע מה
 יתרון מזה לעבודת הש"י וגרסה כוונתם דהנה נביי אליהו
 הנביא במעשה דרפית כחייב מה לך כי באת אלי להזכיר
 את עוונתי בתוך עמי אנכי יושבת ואמרו חז"ל כשהיו
 שוקלין מעשי עם מעשה בני עירי והי' מעשי יותר טובים
 מהם כו' נמצא כשהאדם הוא לדיק הוא מאי את העולם
 בלדקתו י לכך משביעין אותו דאף שיהי' לדיק יהי' בעיניו
 כרשע עבור שבח לעולם חוב על ידו ועיקר שהאדם לדיק
 לעבוד את הש"י עבור כל ישראל ולא עבור עצמו . ראז
 חב לאחרים בלדקתו אבל אם כוונתו בכל מצוה שעושה כג"ל
 אז אדרבא מכריע את כל העולם כולו לכף זכות וזה
 משביעין אותו שיהי' לדיק שיהנה מלדקתו לכל העולם ואל
 יעשה רשעות בלדקתו שמגיע חלילה עושה על ידו לכל העולם
 והבן :

בפסוק

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת
 וכתב בזה האור החיים הקדוש ז"ל ה"ה ח"ל
 או יראה עו"ה אמתת אמרתי לך לשמור את ישראל בפקוח
 נפש אפילו בערך כבוד שבת דווקא לעשות פקוח נפש לאדם
 שיטנו בנדר עומד לעשות אבל מי שודאף לא יקיים ולא יגיע
 לשבת לשמרו . הגם שרפואות אלו יועיל לעשות ולימיי לא
 יחלל עליו את השבת עכ"ל . וכבר תפסו עליו בזה שהוא
 נגד סוגיות הש"ס והפוסקים שאמרו אפי"ן ספק נפשות דוחה
 שבת ולא נזרכא אלא אפילו לחיי שעה עיי"ש : וכדי שלא
 גשווס לדברי האוס"ח הקדוש כסותר את דברי הש"ע חיו
 נוכל לומר בדרך אפשר שזו כוונת האוס"ח דהיינו בגוונא
 שבא הסכנה לחולה בשבת לעת ערב ואמרוס שיוכל לחיות
 עוד יום או יומים ע"י ביטול רפואות וממניס . ובעוד
 שישחקו ויבטלו הסממניס . יערב ויחשך היום : וא"כ החילול
 של שבת של ביטול לא מהיר רק שיוכל לחיות יום בחול אבל
 משבת עתה אפילו לשעה אחת לא מהיר כי הרפואות לא יהי'
 מתוקנים עד הערב ובזה האופן מיירי האוס"ח ואמר שאין
 מחללין שבת בזה כיוון שע"י חילול שבת לא יבא לדי
 שמירת שבת אפילו שעה אחת והפוסקים שאמרו שאפי"ן על חיי
 שעה

י"ל דהנה הקב"ה ראה לזכות את ישראל בעוה"ב לכן
 נתן להם תורה ומצוות . והנה הקב"ה ראה להטעים
 לרוע ישראל שכל עוה"ב הרוחני ולכן נתן להם השבת דהוא
 התענוג מעין עוה"ב ובשבת כל אדם יוכל להבחין התענוג
 הרוחני הנפון ללדיקים לעוה"ב אך כיון דבאמת שבת מצוה
 בהאי עלמא ליכא . והאך יהנה אותם בתענוגו של שבת
 ולכן התחכם הש"י ונתן להם בחירת מתנה ושכר גופא של
 המצוה ממנה ליכא בהאי עלמא אבל יכול הש"י ליתן במתנה
 לכל מי שירצה אף בעולם השפל הזה להטעים לעושי רלונו
 הממרי מצוותיו מעין עוה"ב : ו"ה אך את שבתותי תשמורו
 ע"י שתשמרו שבת בזה תעמנו תענוג הרוחני וזה יהיה לכם
 תורת לעוה"ב לדעת כי אינו ד' מקדשכם ר"ל ע"י שמירת
 שבת תדעו תבואו לדיעה שאינו ד' מקדש אתכם בעולם
 הנלתי לעולם שכולו שבת . וזה שהש"י אזה למשה להודיע
 לישראל זה המתנה טובה אשר ישינו בשבת ולא המצוה דהא
 כל המצוות הודיע להם משה ואך בכאן הודיע להם היתרון
 ששינו ע"י מצוה זו כדי שיבינו השכר טוב הנפון להם דבלא
 שבת א"א להודיע בהאי עלמא וזה שאמרו שם בנעמא והא
 שבת דעבדא לגלויי מתן שכר' לא עבדא לגלויי היינו
 לא עבדא לגלויי בעוה"ב משה"כ בשכר משה בקירון אור
 מיו דאלנו לא נתחשב זה לשכר מצוה דהשיב בחיינו כל
 מדריגת עוה"ב אבל לישראל ניתן במתנה ואין זה שכר שבת כי
 השבת גופא הוא השכר כמשאחז"ל שכר מצוה מצוה התענוג של
 שמירת שבת וזה גופא הוא השכר . אבל לאומות לא הודיע
 הש"י את המתנה אשר משיגים זרע ישראל בשבת שלא יתערב
 זר בשמחתנו והבן .

עוד

שמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש על הא דאנו אומרים
 בתפלה שבת . אין ערוך ד' חלקינו בעוה"ב דהנה
 עבוד' זו לעבוד ע"י לקבל פרס אף שאין זה גרוע כי כמו
 שאמר הכתוב אורך ימים בימינה למימינים בה ובשמאלה
 שישר וכבוד א"כ עכ"פ היא דבר שמאלית . אך אין זה עיקר
 עבודה ועיקר העבודות לדיק להיות שלא יראה האדם העובד
 שיש דבר ולא יבקש רק את שמו ית' וזה גופא יהי' שכרו
 מה שעובד את השם . ו"ה אין ערוך לך ד' חלקינו בעוה"ב
 ר"ל שאין אינו רואה שום תענוג עוה"ב ואם תאמר אעבוד
 את השם על מנת שאזכה לחיי עולם הבה תענוג רוחני
 גם זה אין עבודה לשמה כי גם שם בעולם הנשמות יש
 מתבקשים תענוגי רוחניים ויש לדיקים שגם שם אינם מתבקשים
 זולת השגת חכמת חלקות כמו שאמרו רז"ל לדיקים אין
 להם מנוחה לא בעוה"ב ולא בעוה"ב ח"ש ואין זולתך תלכנו

לחיי עוה"ב אפילו שם אין רלונו זולת אמתת חלקותך
 ואם תאמר אעבוד את השם בשביל ימות המשיח אשר יסוד
 הששכות מאתנו ויתרבה אור השכל והשגה ושינו בני האדם
 מדריגות גדולות שיהי' להם חומר אך ובהיר : גם זה אינה
 עיקרית העבודה זולת גם לימות המשיח אין מבוקשתיו
 אפס בלתי הכל אפס ולא זו לימות המשיח : אלא אפילו
 התענוג ששינו בני האדם לתחיית המתים בכי אינו דומה
 ושוה לבקשת אלהותך ונועם עבודתך לסיוע עבד נרצע לשמו
 ית' בלי שום קיווי ותועלת עמנו .

שעה מחללין שבת אפשר דמיירי באופן שזה החיי שעה יהיה בגדר שמירת שבת ודוק:

בפסוק

ויהמר אהרן אחיה ידעת את העם כי ברע הוא והוא פלא שאהרן יאמר למשה אל ימר לארדוני. והוא ידבר אל העם בנפש תרה מאור. אלא אהרן לא רצה לדבר על ישראל שום רע חיי על גשמות ישראל אשר ממקום גבוה קאמו ולכך לא אמר כי הוא אלא כי ברע הוא. כי לא חטא האדם חיי הוא מחמת שלא נדרכ עדיין נשמתו ואינו מבורר עדיין מן הרע והוא משוקע עדיין בבחי' הרע ומזה בא לירי חטא והוא כוונת אהרן שאמר כי ברע הוא היינו שם עדיין משוקעים ומעורבין ברע ולזה באו לכך אבל הם לא עשו כלום וק"ל:

בפסוק

וישב משה אל ה' ויאמר חנה חטא העם הזה חטא גדולה כו'. ולכאורה קשה להבין דמשה הוא רע' מהימנה יקטרני חיי על ישראל ויגדיל החטא בעיני ה'. אך באמת כאשר יחבונן האדם בלבו ישיביל ויבין שאין לך בעונם גדול של העובר על רצונו י"ת יותר מן הטבירה גופא כמ"ש חכ"ל ספר עבירה עבירה. כשמיישב האדם בדעתו האין נרחק ע"י העבירה מאתו י"ת והאין הפריד נשמתו משרש החיים. בוודאי כל העונשים החמורים קלים הם ממנה. וזה שפייס משה להשי"ת שרצה להעניש' הלא חטא העם הזה חטאה גדולה: ולפי ערך גדולות החטא אין להמליח להם עונם כי די להם זה החטא גופא. ואין לך עונם יותר מזה: וסבן:

עוד

שמעתי מאדומי הרב ש"י על הא דחיתא במתכת חגיגה פרק אין דורשין שילתה בת קול ואמרה שובו בני ישראל חוץ מאחר. ולכאורה הוא תמוה דהלא אין לך דבר שעומד בפני התשובה. ואפילו על עבירה חמורה מועיל תשובה כמו שקיבל השי"ת תשובת מנשה המלך שכעס את בוראו בכמה תועבות. ואפ"ה קיבל השם תשובתו. אך י"ל דבאמת אין הכוונה דהקב"ה לא היה מקבל תשובתו אם ה"י שב לפניו י"ת דחלילה לומר כן אך דבאמת אחר שחטא בכמה דברים אשר אין מספיקין בידו לעשות תשובה משורת הדין. ר"ל דבאמת על כל עבירה שאדם עובר אז הקב"ה הוא רחמן גדול על האדם. ושולח לו הרהורי תשובה בלבו של אדם כדי לעוררו שיעשה תשובה וישוב לשרשו כמו שכתוב ויאמר שובו בני אדם. והקב"ה פותח להם שערי תשובה אבל באלו העבירות החמורות כמו אכילת חטא ואשוי. או עבר עבירה ושנס בה וכדומה אז אינו ראוי האדם שהקב"ה יחזור אחריו ויבקש ממנו שיחזור בתשובה. ואין מעוררין אותו למעלה. רק האדם לריך מעלתו להשיג אל לבו ולהתוודות לפניו מ"ה. ואז מרחמין עליו ומקבלין את תשובתו אבל לריך להיות מעלתו בלי שום סיוע מן השמים. וז"ש אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ולא קאמר אין מקבלין את תשובתו רק נקט הספקה: והיינו סיוע לא משייעין לו. ובזה י"ל הך כוונת הכת קול שהכריז שובו

בני ישראל חוץ מאחר. דהנה באמת הקב"ה הוא בעל רחמים ומתאוה מאד לבלתי יודח תמנו נשמה יקרה כשמת אחר שה"י גדול בתורה ובחכמה. אך כיון דהדין נורא שלא לסייע ולא לעורר אותו ע"ז עשה הקב"ה ושייב דרך אחרת כדי שיבין אחר שהקב"ה חפץ שיחשבו להשיב. אך שאינו יכול לומר לו בפירוש מחמת שהשם הבורא כל העולמים במכוון. ואין הדין נוח להספיק תשובה. ע"ז נתן לו השי"ת מקום שיבין בדרך רמז הכרוז של שובו בני ישראל חוץ מאחר כדי שיחשבו כי הכרוז לעשות תשובה. כמו שמלינו בענין העבל שהשי"ת למשה ועתה היתה לי וימר חפי ודרשו חכמי וסביאו רש"י ז"ל בפי' החומש ב"פ ואחזקן מלמד שפ"ה לו השי"ת פתח והודיע שהדבר תלוי בו שאם יתפלל עליהם לא יכלה את בני ישראל. כמו כן רמז לו השי"ת בזה הכתוב שהכריז חוץ מאחר כדי שבלבבו יבין כוונת השי"ת ורפא לו אבל באמת גדולה תשובה שאין שום דבר חוץ בפניו והכל נמתק בתשובה וסבן:

עוד

שמעתי ממורי הרב בענין הג"ל נבי מנשה שאלתו ויתפלל אל ה' ויעתר לו ודרשו חכ"ל אל ה' ויעתר אלה ויאמר לו תלמד שחתר לו השי"ת החירה מתחת כסא כבודו לקבל תשובתו. וכ"ה בפרקי דרבי אליעזר שכתב המלאכים לפניו כל שערי תשובה עד שפתח לו השי"ת וכדי להבייך מהו זה החתירה מתחת כסא כבוד ית"ש דהנה כתיב נבי חיוב הנגלו' לך שערי מות. דכמו שכתב שיערי חיים בעולמות העליונים. כמו כן יש למטה בני חליונים הנקראים שערי מות ובו יכנסו עוברי רצונו ית"ש והנה העולמות עליונים הם כסא כבודו ית"ש ומכל מלאכה ומ"ט אשר נעשה עבור כבוד שמים נעשה מהעובדה כסא לכבודו ית"ש והנה גם השערי מות יש בהם כח חלקים חיים אשר תמנו הוא חיוחס. כמ"ס וחתה מתי' את כולם. כי לא יהי קיום לבחי' חליוניות אם לא כח הקדושה וכבוד חלקים נסתר ונעלם בחיכה אך שהוא חיים בהתגלות מחמת שהוא מעוטף בכמה לבושין: ואדם המייגע והמחפש ונחל גם שם חלקותו ית"ש אך שהוא רחוק מן השרש של כבודו ית"ש חחת נקראת תחת כסא כבודו שהוא דבר תחתון מנכודו ית"ש וא"כ כל אדם שחם החוטא ושב בתשובה שלימה אז הוא נכנס בשערי תשיבה בחתגלייה כי פיתחין לו מן השמים. ושולחין לו מחשבה קדושה והרהורי תשובה משליח חוטא כמנשה דחטא והכעיס לפניו ית"ש תשובתו קשה כי עליו יש קיטרוג למעלה דכל המלאכים נעלו לפניו שערי תשובה העליוני' ולזה הולך לחפור ולחפור בבחינת ההתנוגות ומשם לקרב א"ע אל כבודו י"ת וחו שחתר לו השי"ת שגילה לו כמו ע"י שערי מות אשר הם מכונים לחת כבודו ומשם לא קטרנו עליו כי היא בחתכסי"ח ונעלם מן המלאכים ומשם קיבל תשובתו הבורא י"ת.

שמעתי מאדומיר על פסוק זרעו לכם ללדקה
 והנביא קרא ללדקה זריעה דנמשל לזריעה תמש
 דנמו דלנו רואים דדרך בני אדם לזרוע שדה ולוקחים תבואה
 לזריעה לזריעה לזריעה עד שגורבם וזרעו וזרעו וזרעו
 ואחר שגמר נידולו חוזרין וקולרין ולכאורה איש
 יאמר בלבו מה לי וללדקה הזאת ליקח את תבואה אשר
 נתנה אללי בעין ולהשליכם לאיבוד בידי ליחנם לתוך
 האדמה להיות עיני מיתלית בתועלת ממוכנה כגיל אש
 ומה חז"ל חו לא זה האיש ודאי חסר תבונה ומחסר חמנה
 זה בא לו מתחת שאין לו בטחון ואתנה בהש"ת שאף
 בלעניי בשר נראה כאינו נחסר ומחסר ה"ע אך לר"ך לבטוח
 בהסם שבודאי מכל גרעון יעלה וילמח כמה וכמה גרעונים
 ונמו כן בדרך ללדקה דאיש אשר ירע לבבו בחמיו החביון
 המירא לפתוח את ידו וליתן ללדקה דהאך יחסר ח"ע בממונו
 בחסרון אשר לא יוכל להמנו ואינו מאמין שהש"ת ימלא חסרונו
 שליש לו ולא יעני הרבה הלדקה מוספת ח"ס שפע
 זרעה בממונו של אדם ע"ד מלח תמון חסר רק שהאדם
 לר"ך להיות לו חמנה ובטחון כמו בזריעה ובוא ורחה
 בזריעה הארץ יתנה שפע לאדם ומעשרת אותו ובחמנה
 הארץ לית לה מנרמה כלום אבל גם היא מקבלת בבחי' ללדקה
 בשמים דממים וארץ הס בבחי' דכר ונוקבא והארץ מקבל'
 מן השמים כמו כן האדם משפיע מן ממונו לעניים וסיבר
 ימשלו הוא נותן לו אבל היא שוכה דגם הוא מאין בא לו
 השפע והעשירות גם זה מתת חלקים הוא אשר נתן לו עשר
 ונשים בחורת ללדקה ולא כפי מעשיו ונתן לו משלו וכמו
 כן בשארם מתבונן במלות רואה ג"כ שהוא על כוונה זו ע"ד
 האמרו חז"ל כל מי שאינו נושא חשה ומוליד בניו כאלו שופך
 ימים וממעט הדקות שלא יאמר האדם דלמה נתן בחנם
 את חילו וכמו וחת טפה הבא מן המים וחתן לתוך הנוקבא ספק
 אם יעשה פרי אש לא ולמה אפסיד את כחי בחנם והאף אש
 עשה פירות ואוליד בניו מי יודע אש ימי ומי יודע אש
 היא לו בנה להתפרנס ודי לו להפקיע ח"ע אך דהאדם
 לר"ך לעשות את שלו ולבטוח בה' ובהדי כבשי דרמנא למה
 ונתמטמא זמין לו הש"ת את פנימסו ולכך קראו הכתיב
 ל"כ בלשון זריעה כד"א בבוקר זרע זרעך כו' דהוא דומה
 זריעה אשר הוא ג"כ על דרך חמונה ובטחון וכמו כן אנו
 חיים במלות שבת שנתן לנו הש"ת וכל ימי החול אדם מייגע
 את עצמו לראות להרויח פרנסתו וביום השבת הוא שוכה
 מכל מלאכה אש כן היה השכל נותן דכל ימי החול ראוי
 לחול מה שטרח אבל בשבת דהולך בטל ואינו מרויח למה
 חלל ולהפסיד משלו ובחמנה חזיק דהוא להיפך שהשם
 יתברך פקד עלינו וקראת לשבת עונג להשתענג ביום זה
 יותר מכל ימי החול והאף אש אין לו ע"ד לוו עלי ואני
 פורע ואדם שהוא צועה בהשם אז מענג את השבת
 כדאי לו כיון שבודאי לא יחסר לו על ידי עונג שבת
 והאדם לר"ך להאמין דעל ידי עונג שבת בא לו שפע וזרעה

כל שעת ימי המעשה. ובוא ורחה דבכולם לזה השם יתברך
 להקדים הראשית לר' דכמו בזריעה לר"ך להפריש הראשית מן
 התבואה כמו שבכורים והתרומה וחלה ומעשר הנקראים
 ראשית כמו כן במלות פ"ו ראשית חזונו לו משפט שבכורה
 ובלדקה ג"כ לר"ך ליתן הראשית מן הקרן והרווח וגם יש בו
 ראשית שלר"ך להקדים עניי עיקר קודמין או שלר"ך להקדים
 ח"ח קודם לע"ה וגם השבת דהוא ראשית מכל ימי החול
 דהיא הנקודה הפיזית הממ"ח את כל החול לר"ך להקדישו
 ולזכרו ולקדשו ולא אלו בלבד ח"ל אפי' מן החמנה לר"ך
 להפריש הראשית ממנה דהיא היתה כמו דכתיב ראשית
 חמנה ירחה ד' והבן :

עוד

שמעתי ממורי הרב הקדוש על פסוק הנותן שלג
 כלמר עיין בכוונת האר"י ז"ל דשלג הוא בנימטריא
 ג' אלפי"ן מנ' חס"ה ע"ש. דהנה יש ג' אלפי"ן בעולם
 וכלשו חד דכתיב אמה אחר. ושמן אחר. ומי כעמך ישראל
 נוי אחר וכל השלשה אחרות כולם נכללו זה בזה באחרות
 גמור האמיתי. ועיקר שלר"ך האדם להסתכל ולהתאחד
 ולהיות רבוק בג' אלפי"ן הג"ל. דהאף לעת עתה שהם
 בגלות הם באחרות בכח. והוא בבחי' אהכסיה אך
 דבאחגליה אין חזק האחרות כי ר"ש אדם שגופל מדביקות
 הש"י או מדביקות התורה או מאהבת ישראל. ויש לפעמים
 גרנן מפריד חלו"ף ח"ו שיפריד אלופו של עולם. אבל
 באמת בכח לר"ך האדם לידע שהוא כולו חד וזה כוונת
 הש"י כששאל מרע"ה אש יאמרו לו ישראל מה שמו מה אומר
 אליהם. ויאמר אליהם אשר חה"ה דר"ת הג' אלפי"ן באו
 לרנן דהאף בגלות אהיה עמכם בשיעבוד באחרות אך שאינו
 בפועל. אבל לעתיד לבוא כשיסלק השם את החילוניות או
 יתאחדו באחרות האמת ואז יכירו כל העמים כי הכל אחד
 וחוה שכתוב בני שלמה המלך עליו השלום וידבר שלשת אלפים
 משל ר"ל שדבורו היה חמיד מן האחרות שלשה אלפי"ן
 הג"ל ח"ש וחתה למדת עליך להיות אלופים לראש. ור"ל
 שבעיני האדם לר"ך להיות עיקר וראש החשיבות מכל העיניים
 להתאחד הג' אלפי"ן הג"ל בקשר חמין וחזק שלא יפירו
 אש מעל אחי חמין והבן :

בפסוק

והסירותי את כפי ורואית את אחורי ופני לא
 יראו דהנה הוא ית' ב"ה מסתתר בפפריד
 חביון דמקום סתר של הקב"ה אשר הוא ית' מסתיר שם
 הוא אור ח"ס הפשוט. והנה מבשרי אחי חלקי דלנו רואי
 בבשר ודם דכשרולה לכסות ח"ע פורש כפיו על ראשו או
 על פניו כמו כן כביכול הוא הכתר. ושם נעלם ונחז אור
 ח"ס וגם מידת כתר אין ב"ה יכול להשיגו ונקרא ח"י"ן ח"ש
 הש"י למטה מחמת גודל האהבה שאהב הקב"ה את משם
 רבינו ע"ה ולא מנע ממנו כל מבוקשו והסירותי את כפי
 שאגלה לך את הכתר הג"ל ורואית את אחורי כו ואין לדבר
 יותר וכבוד חלקים הסתר דבר כי הוא סוד עמוק ורז"ל
 רמזו כל העיניים במלות קלרות תלמד שהראה לו קשר
 של

תורת

פרשת כי תשא

אמרת

של תפילין שנילה לו הסי קשר של רביקות הנקרא תפילין
דהוא מרמז להמוחין כנודע ודוק :

עוד

שמעתי ממורי הרב בדרך הלל על פסוק ביום
ההוא יבוקש עון בני ואינינו ואת חטאת יהודה ולא
חמלאה . דלכאורה למע יבוקש וכי דבר טוב הוא כי"כ עד
שנבקשו כנסף וכמטמונים אך דבאמת עון גופא אינו כלום
אך הוא ע"ד משל כמו האות העשרון הנקרא ט"ל . ואין
בו שום מספר רק פעולתו הוא להגדיל המספר של האות
הבא אחריו כמובן עבירה גופא אינה נחשב לכולם . רק בא
להגדיל המספר של זכויות ובמקום שבעלי תשובה עומדים
אין לדיקס יכולין לעמוד וכיון שעשו תשובה אז נהגדל מעלתו
יותר מן הדיק ונחשב לו העונות כזכויות ודפח"ח :

עוד

שמעתי מא"ד ומו"ר הרב על שאמרו חז"ל במס'
שבת ויחילונו בתחית הסר מלמד שכפה עליהם
הסר כניגית חס תקבלו את התורה מוטב כו' . אמר רבא
מכאן מודעה רבה לאורייתא ואעפ"כ הדר קבלוהו בימי
אחשורוש דכתיב קיימו וקיבלו : קיימו מה שקיבלו כבר וכדי
להביא זה הדבר של כפיית הסר מה שהיה . ובפרט
שישראל כולם פה אחד ענו ואמרו כל אשר דבר ד' נעשה
אך שורש הדבר הוא דבדודאי קשה הדבר מאוד לבן אדם מנושם
בחומר עכור אשר יקבל עליו עול לשמור התורה והמצוות וכל
האומי לא ראו לקבל עליה עמ"ש אך הנה ידוע דברי חז"ל דאין
הרים אלא חבות . דכמו שהר הוא שורש לארציות ארמיה
שהסר הוא חזק ועיקר ומשם יש חזק והתפשטות לארמיה
אשר סביבות הסר המשפע מכל דר כמו כן הן אבותינו
הקדושי' שרשם בארץ החיים והם הרים הנבוכי' אשר עליה ועל
כחם נענו בית ישראל כולם והכי נקשה"י ב"ה ראה ליתן התורה
לישראל העלה את כל הכני' לשרשו וינטלם וינשאל לרביקות
עליון דלרבי אבותיהם ופתח להם ארובות השמים . ואחא
מרבבות קודש . והעביר מעליהם כל המסכים המבדילין
בינם לקודש הקדשים והיה אור נשמתם מאיר לשרשם ואור
קדושה עליונה היה חופף עליהם מכל דר ו"ש שכפה עליהם
ה" בניגית שהקיף אותם כהר משורש קדושתם עליונה . ואז
כיון שלא היה שום מסך ומבדיל ביניהם לבין קונס ית' חשקה
לבס לקבל התורה והמצוות כי היה קל בעיניהם לפי בחינת
השכל הנבונה אשר היה להם בעת הזאת ולכן קדמו נעשה
לנשמתם וקיבלו עליהם ועל זרעם לקיים פקודת המלך והו
שאמר רבא מכאן מודעה רבה לאורייתא ולפי דברינו ה"ל
א"כ יש אונס ליהודים כי מאחר שהיו אז בקבלת עשרת
הדברות במדרגינה גדולה ובוודאי חס היה כן מתקיים בבחי'
זו לדורות בוודאי היו שומרי' תורת ד' ושומרים המצוות כאשר
קיבלו עליהם אך כיון דמיד אחר מעמד הר סיני נפלו ממדרגינה
והורידו את עדיים מעליהם ושוב א"א לשום בן אדם להיות
דבוק בתורה ולשמרה כאשר היה אז בלבב' ולא על בחינה
זו קיבלוה ומודעה רבה היא אעפ"כ הדר קבלוהו עליהם בימי
אחשורוש דהיה אז בעת לרא וריחוק גדול מאחור ית' ואעפ"כ

קבלו על נפשם אף הבחי' תחנונה זו להיות עושים כפי
הכתוב בספר התורה ושוב אין להם שום טענה על התורה
אחר שקיבלו ברצון נפשם הטוב ודוק :

הואיל

ובשבע זו חל פורים אכתוב מה ששמעתי
מאדומ"ר בעיני פורים :

במדרש

וידע הדבר למרדכי אמתה הלא זה ענין
זה מהסול אמר ר' יהודה ז"ה"ה מזקנים אכתוב
וכו' שהרי יעקב אבינו בירך את פרעה . והוא תשובה
ונראה דהרמב"ן כתב טעם הדבר הא דבירך יעקב את
פרעה משום דידע יעקב דזרעו יהיו בגלות במצרים ויהי
השפעתם וחיותם יבא ע"י פרעה ומצרים ואז חס ושלום
לא יהיה שום תקומה חלילה להגלל מידם . ולכן בירך
יעקב אותו והשפיע תכחו אליו וא"כ כיון דחיות והשפיע
של פרעה בא מכה יעקב לזה יכולו אח"כ זרעו להשתדל
מהשפעה זו כיון דהוי שורש יעקב וזהו שהביא המדרש
זה דמלינו במנילה דמרדכי הילי אחשורוש נמנות לחיים
ולכאורה הוא פלא דמש היה כוונת מרדכי בזו הלל
אחשורוש הלא זה ערל וכו' אך הוא הדבר אשר דבר
דמרדכי הסתכל ברוח הקודש שישראל יהיה בצרה גדולה אח"כ
ויהיו נכתבים להרוג ולאבד חיו . ויאמר בלבו מאין יבא
הללה לזרע ישראל שיתספק לב אחשורוש א"כ להטיב להורג
ולהחיותם לכך הילי נמיתה . וא"כ כיון שעיקר חיות אחשורוש
בא ע"י איש יהודי ממילא היה קל אח"כ להספק לבו של אחשורוש
להליל את ישראל והבן :

עוד

שמעתי מאדומ"ר הרב על הא דיסר הפייט ששנת
יעקב להלל ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי
להודיע וכו' תכלת דומה לים ולרקיע ולכסא הכבוד ור"ל
דבאמת אין להשיג עבורא כל העולמים . חס לא ע"י פעולותיו
ומעשיו הנוראים העושה לנו נסים ונקמה בכל עת ואמר
משגיג הפעולה אבל לא הפועל זולת ע"י מעשיו אשר
עשה עמנו ומזה ראינו על עצמותו הנעלם אשר הוא ית'
משגיח עלינו תמיד אבל בני הגם של פורים נתגלה הפעולה
והסועל דהפעולה הוא דראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקינו
אשר הילי אותנו ונהפך מינון לשמחה גם היה עוד התגלות
ע"י מיה ההללה דזה ההללה בא לנו ע"י גדולת מרדכי
אשר גדלו המתך שהשלים שלו נללל הדבר על ידי הדיק
מרדכי לסבב סיבות על ידי שהליל מרדכי את המלך
אחשורוש וזהו יסוד גדול שנתגלה הפעולה והסועל ולכן
הוא ימי שמחה שנתגלה הארת מרדכי כידוע ל"ח וזהו
שאמר הפייט ששנת יעקב להלל ושמחה בראותם יחד
תכלת מרדכי ור"ל שהשיגו שתי בחינות ביחד הפעולה
דהוא הגם וזה נקרא תכלת דדומה לכסא הכבוד שע"י הפעולה
כיכר מן המלך הכבוד ונעשה הפעולה כסא לכבודו ית' .
וגם השגנו וחינו לבחי' התגלות של הארת מרדכי שעל ידי

בזה הלכה והנס לזרע ישראל חסד ע"י מירדכי מה
 הטינו ישראל בשום נס חסד להודיע שכל קוויך לא
 ר"ל שהקב"ה רצה להראות ולפרסם מעלי הדריק
 רבוק בו ית' אשר ע"י רצה הקב"ה ושלח רוח והללה לזרע
 ישראל כי הפלה די חסיד לו די ישמע בקראו אליו והבן :

פרשת ויקרה

בפסוק

ששת ימים תעשה מלאכה כו' : והנה נכאן
 פ' ויקהל הקדימה תורה אחרת שבת
 מלאכת המשכן . ובפרשת כי תשא הקדים מלאכת
 המשכן ואח"כ שמירת שבת . וי"ל בדרך פשוטו דבאמת אמרו
 וי"ל דהמשכן ה"י בא לכפר על חטא העגל . כמו שגוראם
 מלאכת המשכן האמריש אלל מלאכת המשכן לתקן באותו
 שחטאו כמו דחיחא במדרש ובמפרשי התורה ע"ש אבל
 באמת אף אם לא חטאו ישראל ה"י עושין המשכן .
 כמו שאמר הכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בחוכם . דהמקדש
 בני בבחינה ודוגמא מעין המקדש של מעלה . היכל מול
 הכב"ה . והקב"ה לווה לעשות משכן למטה להמשיך השראת
 הבחינה בתוך ישראל אך אח"כ כשעשו העגל לזה השי"ת
 ביה שיתנו נדבת המשכן ושיכוונו לבס לכפר בזה על מעשה
 העגל ונתוסף להם עוד טעם וכוונה במלאכת המשכן . והנה
 שמירת שבת הוא ג"כ תיקון על חטא העגל כמו שאמרו
 וכו"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עמ"ז כדור אנוס מוחלין
 לו ושבת הוא תיקון פרטי לכל איש ישראל אשר ישמר
 שבת נמצא חטאו . אבל נדבת המשכן הוא תיקון כלל .
 ויקהל ויקהל דהוא לתקן יס"כ אחר חטא העגל הקדים
 להם שמירת שבת למעשה המשכן . ונקיט תיקון הפרט .
 קודם תיקון הכלל דהוא מלאכת המשכן משא"כ בפי' כי חטא
 עדיין ה"י קודם חטא העגל הקדים מלאכת המשכן דהוא
 נעשות מקום להשראת השכינה קודם שמירת שבת וע"י באור
 חיים שמדבר קלת מזה :

בפסוק

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם
 אלה כו' ששת ימים תעשה כו' דשורש הדבר
 דבאר חורב כשהקדימו נעשה לנשמת נתן השי' בראש כל אחר
 בני כתריש . וכשחטאו בעגל נסתלק זה מהם כמ"ש ויתללו
 בני את עדיי מהר חורב שנאבד מהם כל האורות הקדושות
 מה שקבלו מהר חורב . והנה כל האורות הקדושות מה
 שקיבלו מהר חורב . כל האורות והכתריש שהם התכשיטין
 של ישראל . וכשנטלו מהם בחורב כולם נעלם משה לעצמו .
 אך משה עבד נאמן ובשבת קודש : שאז שורש הקדושה על
 בניו אז הוא מחזיר הכתריש לישראל וכ"א מקבל לפי
 קדושתו כמו שידוע מנוונת האר"י ז"ל על ישמח משה במתנת
 חלקו . ע"ש וזה שכתוב . ויקהל משה את כל עדת בני
 ישראל ויאמר וכו' : עדת ר"ל עדים הם התכשיטין כלומר
 שמהם הקהיל את כל העדי והקדושה והקישוט שה"י

לישראל בהר חורב . וע"י חטא העגל נסתלק מהם . וס"י
 תמיירא משה פן ישלטו בו זרים ח"ו הם החיצונים
 והקליפות . לזה הקהיל משה כל הנילוות לעצמו . והוא
 רע"א מהמנח . ח"ש אלה הדברים כו' ששת ימים כו' :
 ר"ל ע"י ששמרו שבת אז כ"א מישראל יוכל לחזור וליקח
 האורות והכתריש שנמסרו ממנו ע"י חטא העגל . ר"ל כי
 השבת תיקון על חטא הג"ל דכל השומר שבת כו' אפילו עובר
 כו' . מוחלין לו ואז משה מחזיר לכ"א . ואחר מישראל חלקו
 מהארת קדושת כ"ל והבן :

בפסוק

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות
 אותה וכו' . והנה לכאורה ה"י דים והותר
 הוא תרתי דסתרי אהדדי דאם היתה רק די לא הותר .
 וע"י באור חיים : ונראה לי דהנה הוא י"ת נקרא אל שדי .
 אל הוא מלשון חוקף כמו ואת אילי הארץ . שדי נרמז על
 השפעתו המכונה בלשון שדיים . והקב"ה הוא אל שדי שהוא
 י"ת כביכול מחנבל עם השפעתו ומלאכת אותו ומניבילו זהו
 שדרשו רז"ל שאמר לעולמו די . דהנה כל דבר הבא מכח
 ח"ס ב"ה אזי יש יכולת בדבר שהוא להתרחב ולהפשט בלי
 גבול . והוארך הקב"ה לומר די ליתן גבול כך וכך יס' סדר
 העולמות . וסידור השתלשלות העולמות במספר בתמן לפי
 מה שהבין י"ת בחכמתו העליונה : אך ומה וכמה הריך
 לפי סדר הבריאה ואז אמר די זהו הנצורה ולמאס שהוארך
 הוא י"ת ללמאס כמו והותר השי' זה הכח ללדיקים שבכל
 דור ודור שהם ינמרו הבריאה ויסיפי על מעשה בראשית כמו
 דאיחא בזהר הקדוש דבמה דהלדיקים עוסקים בתורה
 ומחדשין חידושין דאורייתא הם בוראים שמים וארץ חדשים
 וכמו שנאמר ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסוד ארץ
 וכמו כן בכל המדות והחסדים אשר הוא י"ת משפיע לכ"י
 דאם ה"י רוצה להשפיע לפי הערך שלו ה"י הדבר בלי שיעור
 וערך ולא ה"י יכולין לקבל כי ישראל אינם יכולין לקבל רוב
 טובה כו' רק הוא י"ת מלאכת השפעתו לפי כח המקבלים
 וזה הנימאס גופא הוא החמד הגדול . וזה נצורה שבחסד .
 והנה בני מלאכת המשכן שה"י מעין בריאת שמים וארץ וס"י
 בני ומסודר ע"פ שכל חלקות ונעשה עפ"י צירופי שמות
 ואותיות הקדושים אשר נבראו בהם השמים וארץ וס"י כמו
 שאמרו חז"ל יודע ה"י בללאל ללרף איתיות כו' וכן באמת
 עיקר המלאכה של בנין ביהמ"ק והמשכן ה"י מה שכוונו בכל
 מעשה ובכל כלי לדבר רוחי והמשיכו מקדושת עליונה על כל
 דבר מעשה אשר יעשו ע"י השכל שהשפיע בהם השי' כמו
 שנאמר ואתלל אותו רוח חלקים בחכמה ובתבונה ובעת
 וע"י ס"ג אלו נבראו שמים וארץ כמו שנאמר ה' בחכמה
 יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו .
 והיה אס ה"י רואים לכוון ולהמשיך ולעשות יחודים וצירופי
 שמות לפי שכלם רוח קדשם ה"י הדבר עד אין שיעור וערך
 כי רוח חלקים הופיע עליהם והותלבו ככה אין סוף אך
 הוצרכו לתת גבול לדבר והחזירו ללדיקים לעתיד לבוא אשר
 יבואו